

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXXIV. Declaratur quando facienda sit correctio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

tis ipsam moveret ad largiendum sua? Hoc tamen dictum fit salvo meliori iudicio.

CAPUT XXXIII.

Non sola corporalis eleemosyna praecepta est, verum & spiritualis, signanter correctio fraterna.

333 **C**um proximi necessitates aliae spirituales sint, corporales aliae, quemadmodum corporaliter ipsi debemus subvenire; ita & spiritualiter. Modos varios suggerit Augustinus Enchirid. c. 72. hisce verbis: *Non solum qui dat esurienti cibum, sitienti potum, nudo vestimentum, peregrino hospitium, fugienti latibulum, agro vel incluso visitationem, captivo redemptionem, debili subvectionem, caeco deductionem, tristi consolationem, non sano medicinam, erranti viam, deliberanti consilium; & quod cuique necessarium est indigenti, verum etiam & qui dat veniam petenti, eleemosynam dat, & qui emendat verbere in quem potestas datur, vel coercet aliquam disciplinam, & peccatum ejus, quo ab illo laesus est, aut offensus, dimittit ex corde, vel orat ut ei dimittatur; non solum in eo quod dimittit atque orat, verum etiam in eo quod corripit, & aliquam emendatorem poenam plectit, eleemosynam dat: quia misericordiam praestat. Multa enim bona praestantur invito, quando eorum consilium utilitati, non voluntati: quia ipsi sibi inveniantur esse inimici; amici vero eorum potius illi quos inimicos putant, & reddunt (errando) mala pro bonis, cum reddere mala Christianus non debeat pro malis. Multa itaque sunt genera eleemosynarum, quae cum facimus, adjuvamus ut dimittantur nobis nostra peccata.*

334 Est itaque correctio fraterna, spiritualis eleemosyna, qua quis proximum, per secretam admonitionem, ex affectu charitatis, revocare conatur a peccato, in quantum est ei nocivum. Ita S. Thomas q. 33. a. 1. dicens, quod *correctio, quae adhibet remedia peccato, in quantum est quoddam malum ipsius peccantis... est proprie fraterna correctio, quae ordinatur ad emendationem delinquentis. Quodque fraterna correctio est actus charitatis: quia per eam repellimus malum fratris, cujus remotio tanto magis pertinet ad charitatem, quam etiam remotio exterioris damni, vel etiam corporalis nocimenti, quantum contrarium bonum virtutis magis affine est charitati, quam bonum corporis, vel exteriorum rerum.*

335 Spiritualis ista eleemosyna cadit sub praeccepto naturali & divino. Naturali quidem, tum quia comprehenditur sub praeccepto naturali dilectionis proximi: utpote quem verè ac sincerè non diligit, qui non vult ipsi bonum vitae aeternae, peccatumque ab ejus consecutione prohibens ab ipso non removet, cum potest. Quisquis verò lethalliter peccantem non corripit, *ubi debet, &*

quando debet, & secundum quod debet (ut loquitur S. Thomas) verè ac sincerè non vult ipsi bonum vitae aeternae, nec peccatum ab eo excludens removere: cum nec bonum illud pro posse procuret, nec peccatum removeat. Tum quia innata ratio dicitur, non minùs, imò magis subveniendum esse proximo in necessitate spirituali, quam corporali.

336 Quòd cadat etiam sub speciali praeccepto divino, constat ex Matth. 19. *Si peccaverit in te* (id est coram te, seu te sciente, uti S. Thomas exponit quodlib. 11. a. 12.) *frater tuus, vade & corripe eum inter te, & ipsum solum.* Verbis quippe istis praecceptum contineri, communis est traditio sanctorum Patrum, Chrysostomi homil. 62. Basilii in reg. brevior. ad interrog. 47. Augustini ferm. 16. nunc 82. de verb. Dom. c. 7. Gregorii Magni l. 4. epist. 56. Ambrosii, Hieronymi, &c.

CAPUT XXXIV.

Declaratur quando facienda sit correctio.

337 **S**apienter observat S. Thomas a. 2. quòd *Sactus virtutum non quolibet modo fieri debet, sed observatis debitis circumstantiis, quae requiruntur ad hoc quòd sint actus virtuosus, ut scilicet fiat ubi debet, & quando debet, & secundum quod debet. Quia verò inter istas circumstantias praecipue attendenda est ratio finis... correctio autem fraterna ordinatur ad fratris emendationem; idèd hoc modo cadit sub praeccepto, secundum quod est necessaria ad istum finem; non autem ita quòd quolibet loco vel tempore frater delinquens corrigendus sit. Sunt tamen & alii fines propter quos facienda proximi correctio, uti explicabitur n. 338.*

338 Certae itaque conditiones ac circumstantiae requiruntur ad obligationem hujus praeccepti. Prima est nota tibi necessitas proximi, dum utique scis, aut valde probabiliter cognoscis, proximum peccasse, nec emendaturum se, nisi corrigatur. Quemadmodum enim corporalis eleemosyna praecceptum non obligat, nisi dum proximus est in necessitate ejus corporali; ita nec eleemosyna spiritualis praecceptum obligat, nisi dum proximus est in necessitate ipsius spirituali. In qua non est respectu mei, dum prudenter credo proximum, utpote timoratae conscientiae, suapte sponte se emendaturum, vel emendandum per alium, v. g. per Confessarium, vel Superiorem.

339 Secunda conditio est utilitas correctionis. Ad quam dijudicandam scire par est, obligationem correctionis proximi ex quatuor capitibus oriri posse. Primum est honor Dei, in circumstantiis, in quibus ipsius conservationi specialiter providere tenemur. Secundum est emendatio proximi, uti ex S. Thoma dixi n. 336. Tertium ca-

put est ex parte nostra, ne per interpretativum consensum nostrum unquam communemus operibus infructuosus, seu peccatis alienis, tacendo ubi loquendum est. Quartum est ex parte aliorum, qui probabiliter scandalizarentur, sive in peccatum inducerentur, si non corripeteretur ille, qui coram ipsis peccat. Neque enim folius peccantis salutem consulere debemus, quantum in nobis est, sed & illorum, quos in peccatum traheret malum exemplum ipsius. Dum ex solo secundo capite oritur correctionis obligatio, procedit doctrina S. Thomae citata q. 33. a. 6. *Ubi probabiliter estimatur, quod peccator admonitionem non recipiat, sed ad peiora labatur, est ab ejusmodi admonitione desistendum. Quia ea quae sunt ad finem, debent regulari secundum quod exigit ratio finis.* Ad idem referuntur verba ista velut Augustini cap. siquis de poenit. dist. 7. *Si scirem non tibi prodesse, non te monerem. Sed Augustini non sunt. Imò homil. 41. ex 50. (ex qua ibi referuntur) profus ex adverso dicit: Si scirem tibi prodesse, non te admonerem, non te terrem.* De correctione tamen fraterna hoc non dicit (prout alibi me dixisse meminimus) sed de abolitione data iis, qui poenitentiam differunt usque ad mortem; qui ne tunc quidem eam facere solent, nisi moneantur, terreaturque. De iis dicit Augustinus, se nescire, an tunc verè agant poenitentiam; nec proinde an prosit ipsis absolutio. Et tunc subjungit: *Si scirem tibi prodesse, abolitionem tui: datam, non te admonerem, non te terrem,* id est non tibi ita exaggerarem pericula differendi poenitentiam ad tempus ultimae infirmitatis. Melius ergo ad intentum laudantur verba ista Augustini ex lib. 1. de Civit. Dei c. 4. *Si propterea quisque oburgandis & corripendis male agentibus parcat, quia opportunum tempus inquirat, vel eisdem ipsis melius, ne deteriores ex hoc efficiantur... videtur hoc consilium charitatis.* Et idèd Proverb. 9. scriptum est: *Noli arguere derisorem, ne odern te.* Et Matth. 7. *Margaritas vestras nolite spargere ante porcos.* Hac proinde in re imitandi sunt Medici, qui opportunum tempus expectant, nec medicinam adhibent, dum ex ea magis timent nocumentum, quam sperent profectum.

340 Non idèd tamen omittenda est correctio delinquentis, dum ex nunc quidem creditur futurus deterior, sed spes probabilis est, quòd postea ad se rediens, sit se emendaturus. Quia tunc finis correctionis obtinetur, ut bene Sylvius hic post S. Thomam in 4. dist. 19. q. 2. a. 2. Simile est in Medico, qui medicinam adhibere non omittit infirmis, licet hic & nunc multum reclamantibus, nec hic & nunc sanandis, dum equidem sperat medicinam illam postea profuturam. Neque ista spes rara, sed frequens est. *Solet enim fieri, & frequenter accidit* (inquit Augustinus epist.

87.) *ut ad horam contristetur, cum reprehenditur, & resstat, & contendat; postea confidat cum silentio, ubi nemo est, nisi Deus & ipse... & deinceps non faciat illud, in quo justè reprehensus est.*

Porro, an proximi emendatio expectari probabiliter possit, aut non, facile adverti poterit. (inquit S. Thomas ibidem a. 3. quaestiu. 1. ad 2.) *si consideretur, utrum aliquis ex electione, vel passione peccaverit, sive ex malitia, vel infirmitate... Quod quidem perpendi potest ex conditione peccantis, & ex iteratione actus. Quia si aliquis frequenter, & quasi improbitè sine frano in aliquò peccatum lapsus est; signum est, quòd ex malitia vel electione peccat, & non facile emendatur. Si autem semel, occasione peccandi oblata, in peccatum ruit, & postea tristitiam & verecundiam de peccato ostenderit; signum est quòd sit peccatum ex passione, vel ex infirmitate, & quòd de facili emendetur.*

Verum enim verò dum ex primo capite, 342 divini scilicet honoris conservandi, provenit obligatio correctionis (uti contingit in peccatis blasphemiae, juramentorum enormium, irreverentiarum in Templis, &c.) omittenda non est correctio, etiam si nullus fructus expectaretur ex parte delinquentis. Quia finis ipsius tunc principaliter non tam est ipsius emendatio, quam conservatio vel compensatio quaedam divini honoris, laesi per irreverentiam Deo illatam. Ad quam coarguendam quilibet Christianus ex zelo divini honoris non minus obligatur, quam quilibet subditus ad coarguendum crimen laesae Majestatis, vel quilibet filius ad non dissimulandam dilacerationem injustam famae parentis sui, coram se factam. Unde Leo X. cum Concilio Lateranensi statuit, *ut qui unquam blasphemantem audierint, eum verbis acriter oburgare teneantur, si citra periculum suum id fieri posse contingeret, eumque deferre ad Judicem Ecclesiasticum, seu saecularem.* Quod & sancitum est in Concilio Mediolanensi I. Avenionensi c. 58. Tholofano c. 13. Principaliter verò ad id tenentur, quibus ex officio incumbit Dei honorem tueri, prout generaliter incumbit Ecclesiasticis.

Dum ex quarto etiam capite correctio- 343 nis exurgit obligatio, & per eam speratur avertendum aliorum scandalum, praetermittenda non est, tametsi delinquens per eam non speretur se emendaturus. Quemadmodum enim tenemur proximum delinquentem reprehendere, dum spes est emendationis ipsius; ita & dum speratur delictum ipsius aliis praesentibus non nociturum, si corrigatur; nociturum, si non corrigatur. Neque enim charitas minus obligat nos ad avertendum spirituale nocumentum aliorum, dum possumus, quam spirituale nocumentum ipsiusmet delinquentis.

Denique dum obligatio correctionis ex 344

tertio proficitur capite, dum scilicet qui non corrigit, vel non redarguit, approbare censetur, satis quisque videt, ideò omittendam non esse, quòd nullus fructus expectetur ex parte delinquentis. Quia numquam equidem licet approbare delictum ipsius, ne interpretativè quidem. Propterea namque scriptum est: *Nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum, sed magis redarguite.* Ephes. 5. 11. Et, *digni sunt morte, non solum qui faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus.* Rom. 1. 32.

345 Interpretativè verò approbare, seu consentire censetur qui non redarguit, iis in peccatis coram se commissis, in quibus timorati omnes, qui non consentiunt, redarguendo displicentiam suam, seu repugnantiam manifestare solent, ut in peccatis, & dictis veneris, quæ sine manifestato renisu, vel displicentia, videre vel audire periculosum est. Similiter iis annuere censetur, qui omisâ correctione (sub prætextu fructus non sperati) subridunt delinquentibus, vel eos laudant in eo quod se malè fecisse, vel facturos esse narrant. Quod profectò est ipsos in peccato fovere.

346 Tertia conditio requisita ad hoc, ut obliget præceptum fraternæ correctionis, dum unicus finis ipsius est fratris emendatio, est capacitas eam faciendi discretè, & fructuosè. Quemadmodum enim nemo tenetur ad eleëmofynam corporalem, sine capacitate ad dandum; ita nec ad eleëmofynam spiritualem. Et ideò noti peccatores alios corrigere non debent, nisi priùs emendati, secundum illud Isidori lib. 3. de summo bono c. 32. *Non debet vitia aliorum corrigere, qui est vitii subjectus.* Tales namque ordinariè timere debent, ne ipsis reponatur: *Medice, cura te ipsum.* Luc. 4. Et: *Hypocrita, eijce primum trabem de oculo tuo.* Matth. 7. Ubi dicit Hieronymus, quòd Dominus de his loquitur, qui cum mortali crimine detineantur obnoxii, minora peccata fratribus non concedunt. Nec tales ordinariè præsumuntur ex charitate corrigere. Quia, ut Chrysostomus ibidem, in quo propositio alium corrigis? non ex charitate, ut salves proximum tuum: quia te ipsum ante salvas. Vis ergo non alios salvare, sed per bonam doctrinam malos actus celare, & scientia laudem ab hominibus quarere.

447 Propterea Augustinus in l. de ferm. Dom. in mont. (apud S. Thomam q. 33. a. 5.) *Accusare vitia (inquit) officium est bonorum virorum, & benevolentium. quod cum mali faciunt, alienas partes agunt.* Si tamen id facerent cum humilitate, dicentes, se id facere, ne frater in eandem secum ruinam cadat, benè facerent. Rarò tamen fructuosa erit correctio, nisi præcesserit ipsorum emendatio. Quà secutà, alteri, suum ipsi peccatum impropertanti, reponere poterit: *Qui secutus es errantem, sequere penitentem.* Non secutà verò emendatione, alium non

objurgemus (ait Augustinus in eod. lib.) sed congemiscamus, & ad equaliter conandum invitemus.

348 Scrupulosi etiam idonei non sunt ad alios corrigendos. Quia sicut peccatores idonei non sunt ad corrigendum fructuosè; ita nec scrupulosi ad corrigendum discretè. Et alioqui perpetuis vexarentur anxietatibus, utrum hic & nunc corrigere deberent. Unde valdè frequenter indiscretè corrigerent, indefinitique seipsos gehennà cruciarent, non sine periculo stultitiæ, ita ut vix audent cum aliis conversari, ne ipsorum interessent actionibus, vel sermonibus, præ istius obligationis timore, quo indefinenter stimulantur, ubi non esset timor. Et propterea Confessarius, ut spiritualis Medicus, Deique vices gerens, debet ipsos, velut incapaces, ab ista obligatione immunes ex parte Dei declarare, præterquam in casibus extraordinariis, vel criminibus in oculos salientibus, nulloque unquam prætextu excusabilibus.

349 Quarta conditio est ut correctio fieri possit absque notabili incommodo spirituali, uti de scrupulosis proximè dictum est. An etiam ut fieri queat absque notabili incommodo temporali? Varii Doctores affirmant. Verùm cum eleëmofyna corporalis interdum sub obligatione sit, cum notabili dispendio eam dantis, in extrema scilicet, gravique proximi necessitate (prout in superioribus ostensum est) idem procul dubio de eleëmofyna spirituali dicendum. Unde Augustinus l. 1. de Civit. Dei c. 9. illud esse culpabile dicit, quòd hi qui dissimulè vivunt, & à malorum factis abhorrent, parcunt tamen peccatis alienis, quia docere aut objurgare deberent, dum eorum offensiones cavent, ne sibi noceant in his rebus, quibus licitè boni atque innocentes utuntur, sed cupidius quam oportebat. . . . Non solum quippe infirmiores fratres, vitam dicentes conjugalem. . . . multa temporalia, multa terrena libenter adipiscuntur, & molestè amittunt, propter quæ non audent offendere homines, quorum sibi vita contaminatissima & consceleratissima displicet, verùm etiam hi qui superiorem vitam gradum tenent, nec conjugalibus vinculis irretiti sunt. . . . plerumque sua fama ac saluti consulentes, dum insidias atque impetus malorum timent, ab eorum reprehensione sese abstinere. Et quamvis non in tantum eos metuant, ut ad similia perpetranda quibuslibet eorum terroribus atque improbitatibus cedant; ea tamen ipsa, quæ cum eis non perpetrant, nolunt plerumque corripere, cum fortasse possint aliquos corrigere, ne, si non potuerint, sua salus (corporalis) ac fama in periculum exitiumque perveniat; nec eà consideratione, quæ suam famam ac salutem vident esse necessariam utilitati erudiendorum hominum; sed eà potiùs infirmitate, quæ delectat lingua blandiens, & humanus dies, & reformidatur vulgi iudicium, & carnis excruciatio.

vel peremptio; hoc est propter quadam cupiditatis vincula, non propter officia charitatis. Non mihi itaque videtur hac parva esse causa, quare cum malis flagellantur & boni, quando Deo placet perditos mores etiam temporalium penarum afflictione punire. Flagellantur enim simul, non quia simul agunt malam vitam, sed quia simul amant temporalem vitam, non quidem aequaliter, sed... quam boni commemore deberent, ut illi correpti atque correcti consequerentur aeternam.

350 Hinc S. Thomas hic a. 2. ad 3. concludit, quod praetermittitur fraterna correctio cum peccato mortali, quando formidatur iudicium vulgi, & carnis exorciatio, & peremptio (ut Augustinus dicit) dum tamen hac (sana scilicet & corporalis vita) ita dominantur in animo, quod fraterna charitati preponantur. Et hoc videtur contingere, quando aliquis presumit de aliquo delinquente probabiliter, quod eum posset à peccato retrahere, & tamen propter timorem, vel cupiditatem praetermittit. Rationem dat in 3. dist. 29. a. 8. quæsto 2. ad 2. quia cum scimus fratrem posse liberari per mortem corporis à morte animæ, sine periculo animæ nostræ, tunc videre animam pro fratribus, non est perfectionis tantum, sed necessitatis.

351 Si itaque delinquens credatur finaliter liberandus à morte animæ, si corripitur, in peccato aliqui moriturus, tenentur (etiam ii quibus non incumbit ex officio, prout incumbit Prælati, Pastori, & patribus familias) in ea extrema necessitate ipsum corripere cum propria vitæ periculo. Ita Sylvius hic a. 2. quæsto 6. In necessitate verò gravi ad id cum periculo vitæ tenentur (inquit) Prælati, patres familias, & Pastores; non ii quibus ex officio non incumbit. An saltem ad id ipsi non tenentur cum gravi temporalium detrimento? Negative responderet cum Soto, Bannez, Navarro, Valentia, Maldero. Sed cur minùs, in gravi necessitate spirituali, proximo succurrere tenentur, cum gravi temporalium detrimento, quam in gravi necessitate corporali, vel temporali? Dispar ratio non apparet, nisi pro quanto in spirituali necessitate sibi ipsi peccator succurrere potest; non pauper in corporali.

352 Quidquid de eo sit, ex dictis satis quique conspicit, admittendum non esse quod Granadus, Ardekinus, Sa, & Valentia aiunt, raro committi à privatis peccatum mortale per omissionem correctionis. Cum non minùs frequens sit gravis obligatio fraternæ correctionis, dum probabiliter creditur futura utilis, quam gravis obligatio elemosinæ spiritualis.

353 Non est etiam admittendum quod Castropalao dicit, à mortali excusari, qui correctionem omittit ex magno pudore humano. Quippe obstant Augustinus & sanctus Thomas n. 349. & 350. laudati. Obstat &

ratio manifesta: quia humanus ille pudor omnino postponendus est spirituali lucro animæ proximi, secundum ordinem amoris. Nec à correctione magis excusare potest, quam timor obloquii, vel derisionis, aut iudicii vulgi, de quo Augustinus supra. Denique pudor ille non magis, imò minùs excusatur, quam timor incurrendi odium proximi. Quem non excusare docet Gregorius Magnus l. 8. Moral. hisce verbis: Si ab increpatione recitemus, quia derisoris odia formidamus, non jam lucra Dei, sed nostra quarimus... Non timet iustus, ne derisor, cum corripitur, contumelias inferat; sed tractus ad odium peior fiat. Dum ergo, defervescente passione, speratur probabiliter ad se rediturus, non obstante timore illo odii vel contumeliæ, est corrigendus. Tunc quippe spes est, quod ad se reversus erubescet imposturam actionem similem committere, quodque contingeret id quod Proverb. 28. dicitur: Qui corrigit hominem, gratiam postea inveniet apud eum, magis quam ille qui per linguæ blanda decipit.

Denique multò minùs admittendum, à 354 correctione excusari eum, qui timet proximum ex ea contristandum. Ut enim dicitur cap. qui vitis 23. q. 5. Qui vitis nutriendus parit, & favet, ne contristet peccantium voluntatem, tam non est misericors, quam qui non vult cultrum rapere puero, ne audiat plorantem, & non timet, ne vulneratum doleat, vel extinctum. Pulchrè S. Augustinus epist. 210. aliàs 87. Dissensiones nunquam debent amari, sed aliquando tamen à charitate pascentur, aut charitatem probant. Quis enim facile invenitur, qui velit reprehendi?..... Numquid tamen ideo non debemus reprehendere, & corrigere fratrem, ne securus tendat ad mortem? Solet enim fieri, & frequenter accidit, ut ad horam contristetur cum reprehenditur, & resistat, & contendat; & tamen postea consideret secum in silentio, ubi nemo est nisi Deus & ipse.... & deinceps non faciat illud, in quo iuste reprehenditur, & quantum odit peccatum suum, tantum diligit fratrem, quem sensit hostem peccati sui. Non amat ergo proximum, qui correctionem ipsius praetermittit, ne ipsum ad tempus contristet, vel conturbet: quia, ut dicitur cap. non putes ibidem, non putes tunc te amare servum tuum, quando eum non cedis; aut tunc te amare filium tuum, quando ei non das disciplinam; aut tunc te amare vicinum tuum, quando eum non corripis. Non est ista charitas, sed languor. Ferveat charitas ad corrigendum, ad emendandum, &c.

Ceterum fraternæ correctionis omissio 355 tunc est peccatum veniale (ait S. Thomas ubi supra ad 3.) quando timor & cupiditas tardiores faciunt hominem ad corrigendum delicta fratris; non tamen ita, quod si constaret, quod fratrem posset à peccato retrahere, propter timorem, vel cupiditatem omiseret,

quibus in animo suo proponit charitatem fraternam. Et hoc modo viri sancti negligunt corrigere delinquentes.

356 Quinta conditio est materia correctionis necessaria. Quæ ad obligationem privatorum ut plurimum est peccatum mortale, non veniale, ut colligitur ex eo quod Dominus in declaratione hujus præcepti dicat: *Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum.* Ex quo Augustinus serm. 16. de verb. Dom. infert: *ergo perierat (per mortale utique peccatum) Quid est enim, quia lucratus est te, nisi quia perieras, nisi lucraretur te? Nam si non perieras, quomodo te lucratus est?* Enimvero venialium correctio ut plurimum magis obesset, quam prodesset: quia pacem tranquillitatemque inter homines turbaret: cum venialia quotidie committantur, imò sæpius quoquo die. Ferè continua proinde atque nimis importuna foret eorum correctio, & valdè frequenter fieret ab iis, qui eisdem obnoxii sunt.

357 Dixi tamen 1º ad obligationem privatorum. Quia indubitatum est Prælatos Regularium non rarò teneri sub mortali corrigere venialia subditorum, præsertim dum notabiliter lædunt regularem disciplinam, quam ex officio manutenere tenentur sub mortali. Ita Doctores communiter.

358 Ideò etiam in Prælati, & patribus familiaribus, non semper requiritur spes emendationis delinquentis, ad obligationem faciendæ correctionis. Quia correctio, ad quam Prælati tenentur, non solum tendit ad emendationem fratris, vel filii delinquentis, sed ad commune bonum, ad regularem utique disciplinam, ad pacem inter fratres & filios servandam, ad avertendum aliorum scandalum. Meminerint itaque Superiores, quòd in correctione fraterna *gravior est contra Prælatos, ut ex Augustino 1. de Civit. Dei 9. dicit S. Thomas a. 3. ad 1. Quòdque, ut idem profectur a. 6. in corp. correctio pertinens ad Prælatos ordinatur ad bonum commune, & habet vim coactivam. Et talis correctio non est dimittenda propterurbationem ejus qui corripitur. Tum quia si propria sponte emendari non velit, cogendus est per poenas, ut peccata dimittat. Tum etiam quia si incorrigibilis sit, per hoc providetur communi bono, dum servatur ordo justitiæ, & unius exemplo alii deterrentur. Longè itaque graviores aliis habent causam speculatores domus Israël. Ad hoc enim speculatores, hoc est populorum præpositi constituti sunt in Ecclesiis, ut non parcant, objurgando peccata, ut Augustinus dicit loco citato. Et à malis Pastoribus inquiris Deus mortem ovium. Serm. 46. de Pastorib. aliàs 165. de temp. c. 9. Pro quo postquam allegavit caput 33. Ezech. pergit sic: Videtis quam sit tacere periculosum. Quia ob neglectum correctionis Præpositus justè damnatur. Ideò multi Christiani perveniunt ad Deum faciliore forsitan timere . . .*

Nos autem excepto quòd Christiani sumus (unde rationem reddemus de vita nostra) sumus etiam Præpositi, unde rationem reddemus Deo de dispensatione nostra.

Dixi 2º peccatum veniale ut plurimum non esse materiam obligantem privatos ad correctionem fraternam; quia etiam privati, præsertim Religiosi, tenentur interdum ad fraternam correctionem de venialibus, dum scilicet post se trahunt notabilia inconvenientia, vel in communitate (per hoc quòd naturaliter relaxetur vigor disciplinæ) vel in ipso etiam subinde delinquente, dum v. g. peccatum, ex se veniale, valdè dedecet hominem honestum, uti dedecet v. g. mendacium apertum; vel dum periculum est, ne ex veniali v. g. levitate cum altero, vel facilitate leviter detrahendi deveniat in mortale. Tameñ ergo culpandum esset, qui generatim corripere vellet pro peccatis venialibus; non idè generatim dicendum, fratrem de venialibus non esse corripiendum.

CAPUT XXXV.

Modus faciendæ correctionis, ut verè fraterna sit & proficua.

UT fraterna correctio, quæ dirigitur ad salutem delinquentis, verè fraterna sit & fructuosa, debet imprimis fieri cum mansuetudine magna, & humilitate, ita ut per eam ostendat se ad correctionem ex fraterna charitate moveri. Quia nihil tam impedit profectum correctionis, quam superbia illius qui corripitur: hic verò multò minùs irritatur, dum correctio cum mansuetudine fit & humilitate, quam dum cum calore, verbisque acerbis & imperiosis. Unde ut plurimum admonitione utendum, potiùs quam correctione propriè dictà; imò precibus potiùs quam aliter, ipsùm utique rogando, ut reflectat, se non benè facere. Proderit etiam admonitioni, vel precibus addere excusationem aliquam, quæ monitor dicat, se supponere quòd vel ex ignorantia, vel inadvertentia, seu non reflexione, vel ex bono aliquo fine id fecerit. Et si in de tractionis materia deliquerit, & verba quibus se expressit ad bonum sensum trahi nequeant, monitor consultò ipsi dicet: *Amice, verba quæ dicis possunt hunc vel illum sensum habere. Potest esse quòd illa non capias isto sensu. Aliàs foret detraçtio.* Charitas namque dicat, parcendum pudori fratris quantum fieri potest, juxta illud Augustini Serm. 82. aliàs 16. de verb. Dom. *Corripe eum inter te & ipsum solum, intendens correctioni, parcens pudori.* Fortè enim aliqui præ verecundiâ incipit defendere peccatum suum, & quem vis facere correctiorem, facis pejorem.

Si itaque præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui spirituales estis, hujusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans te ipsum, ne